

UREDNIŠTVO
IN UPRAVNIŠTVO
JE V LJUBLJANI

POSAMEZNE
ŠTEVILKE PO 10
VINARJEV.

NOVA DOBA

NAROČNINA ZA
CELO LETO 8 K,
ZA POL LETA 4 K,
ZA ČETRT LETA
2 K.
V LJUBLJANI S
POŠILJANJEM NA
DOM ISTI CENE.

GLASILO SLOVENSKE GOSPODARSKE STRANKE.

IZHAJA VSAKO SREDO IN SOBOTO. — ZA OZNANILA SE PLAČUJE OD TROSTOPNE PETIT-VRSTE PO 15 H, ČE SE OZNANILA TISKA ENKRAT, PO 12 H, ČE SE TISKA DVAKRAT IN PO 9 H, ČE SE TISKA TRIKRAT ALI VEČKRAT. — DOPISE IZVOLITE FRANKOVATI. — ROKOPISOV NE VRAČAMO. — NA NAROČBE BREZ ISTODOBNE VPOŠILJATVE NAROČNINE SE NE OZIRAMO. — UPRAVNIŠTVU BLAGOVOLITE POŠILJATI NAROČNINE, REKLAMACIJE, OZNANILA, T. J. ADMINISTRATIVNE STVARI.

„Sijajna zmaga“.

Ko so se prošli petek oglasili s starodavnega ljubljanskega Gradu strelji topov ter naznanili strmečemu občinstvu, da je srta in leži na tleh po ljubljanskih vogalih nabita „vladno-klerikalna-nemška zveza“, ki je hotela vtisniti prestolici celokupne Slovenije „sramotni žig nemštva“, tedaj je zaplula v rodoljubnih srcih navdušenih braniteljev mile slovenske domovine prešerna radost, kajti padel je ljuti sovrag, ki je stezal svoje grabežljive kremplje po najdražjem, kar je sploh draga našemu tlačnemu slovenskemu narodu, po naši beli, vseslovenski Ljubljani. In zaoril je po beli Ljubljani, po naših mičnih mestih in trgih, po naših ljubkih vaseh, po širnih gajih in logih, po naših bujnih dolinah in naših vnebokipečih planinah radostni klic: zmaga, zmaga! Veseli se, narod slovenski! Premagan, strt je ljuti sovrag, slava neustrašenim borilcem, nesmrtna slava hrabrim zmagovalcem!

Tako nekako smo si predstavljali začetek raznih navdušenih slavospevov, ki naj bi jih pelo celokupno slovensko častopisje ob priliki „sijajne zmage“, s katero si je ovenčala „za vse Slovenstvo tako historičnega“ dne 28. februarja l. 1908 svoje čelo zmagovita „narodno napredna“ stranka. Čakali smo in čakali, a nismo dočakali ničesar. Ali morda pa vendarle? O, da: parturiunt montes, nascitur ridiculus mus! V „Slovenskem Narodu“ so udarili na veliki boben bum, bum, bum, in zadonele so činele čin, čin, čin, manjkalo tudi ni raznih piščalk in trobentic — stara, poznana godba iz nedavno prošlih časov — in nastopil je tudi harlekin v pisani, z zvončki našiti obleki ter klical in vabil občinstvo k velikanskemu „rodoljubnemu slavju“, kajti: „iztrgati so hoteli v bratovskem sporazumu prikriti in neprikriti privrženci mednarodnega klerikalizma in zastopniki nemštva na Kranjskem slovenskemu meščanstvu iz rok ponosno slovensko trobojnico ter jo nadomestiti s črno-rdeče-zlato in belo-rumeno zastavo; slovensko meščanstvo pa je poskušeni napad na slovenski značaj slovenskih naših mest in trgov zmagoslavno odbilo! Živio! Slava! Euoué Bacche!“

Smešni, otroče smešni so ti naši velenapredni narodnjaki! Mislili so res, da bodo s svojimi nesramnimi lažmi, s svojim podlim obrekovanjem in svojo donebesno samohvalo pobudili v slovenskem narodu toliko zanimanja zase, da bi se jim s pomočjo vsaj hipoma preslepljenih nepoznavalcev kranjskih, posebno pa ljubljanskih razmer posrečilo vsaj nekoliko zopet utrditi svoje s korupcijo.

skrajnim terorizmom in surovo brutalizacijo pridobljene, nekaj časa vzdrževane, a sedaj že dodobra omajane pozicije. Ali ta namen se jim ni posrečil, kajti slovenski narod je pač z velikim zanimanjem zasledoval boj, ki se je vršil pri sedanjih deželnozborskih volitvah na Kranjskem. a zasledoval ga je kot pameten, trezen motrilec in si je iz vsega tega boja pač storil svoje zaključke, ravno tako trezne in pametne: da par osebnosti tvori celega naroda, da ljubljanska koruptna liberalna klika nima pravice zase reklamirati zastopstva in predstaviteljstva slovenskega naroda, da slovenski narod v splošnosti nikakor ni zainteresovan na obstoj te klike. Boljši in natančnejši poznavalci razmer pa so ravno v tem boju izpoznali, da je res že skrajni čas, da se v splošno korist slovenskega naroda že vendar enkrat pomete iz njegove srede one ljudi, ki so bili narodu in njegovim koristim s svojim narinjenim gospostvom v velikansko škodo, ker so mu s svojim brezdeljem, s svojim koristolovstvom, s svojim notoričnim nazadnjaštvom onemogočili vsak razvoj in napredek. In tako je prišlo, da je ostala ta klika s svojim „Slovenskim Narodom“ osamljena s svojo „sijajno zmago“.

In kako tudi ne, saj si je laiko vsakdo, kdor je le toliko utrjen, da je brez škode sledil danzadnevom se ponavljajočim, druga drugi naravnost nasprotujočim lažem „Slov. Naroda“, pač lahko ustvaril sliko o ljudeh, ki so se borili za prvenstvo v Ljubljani, in njihovih posnetkov, ki so nastopali po drugih kranjskih mestih. In če je imel le količjak poštenosti v sebi, je moral izpoznati, da boj proti takim ljudem ni samo neprotinaren, temveč naravnost živa narodova potreba, narodno zaslužno delo. Klika, ki uporablja taka sredstva, klika, ki je oblatena in omadeževana z desetletnim narodnim izdajstvom, ki se je natihome bratila tudi sedaj z najhujšimi narodnimi nasprotniki in prišla do zmage tudi edino le s pomočjo nemških glasov, pač ne more računati na simpatije onega dela slovenskega naroda, ki danzadnevom bije najhujši boj za svoj obstanek, in zato je tudi ostala „zmaga“ te klike proti resnim narodnim delavcem brez odmeva v slovenskem narodu.

Sicer pa, če si ogledamo to „zmago“ nekoliko natančneje, bo tudi vsakemu jasno, da ima „Slov. Nar.“ in njegovi zahrbtniki pač malo, malo povoda ponášati se z njo. „Zmago“ v Ljubljani, kjer sta liberalna kandidata doseгла malenkostno absolutno večino 225, oziroma 151 glasov edino le z nemško pomočjo, smo že označili kot Pirovo

zmago, in ako se vzame v poštev še ves oni protizakoniti, državno pravdnštvo naravnost izvajajoči terorizem, kaj potem še ostane „zmagovalec“? Če pa pogledamo po drugih mestih, je stvar še žalostnejša za „zmagovalec“. Ali niso naravnost sramotne te večine, s katerimi bodo vstopili zastopniki liberalne klike v deželni zbor? V Kranju 12, Radovljici 39, Vrhniki 21 glasov, v Idriji po ožji volitvi s pomočjo socialnih demokratov 46 — ali so to kake večine? Ali se morejo ponášati izvoljenci z njimi, ali morejo reči, da res zastopajo večino prebivalstva, ali morejo trditi, da je večina ljudstva v njihovem taboru? Dodajmo še k temu s 16 glasovi izvoljena poslanca trgovske in obrtne zbornice, potem, mislimo, je ta „sijajna zmaga“ označena dovolj jasno.

Deželnozborske volitve so pač pokazale, da je protiljudska, do skrajnosti nedemokratska, edino le za svoje strankarske, žlahtine, osebne koristi živeča in delujoča liberalna stranka dospela na skrajni rob prepada, v katerega jo zruši prvi naskok ljudstva. Ako sedaj še vabi na svoje „zmagoslavje“, bodi ji, saj so svoječasno hudodelce predno so jih odpeljali na morišče, tudi pogostili kar najizbranejši, in tako tudi mi privoščimo tem škodljivcem ljudstva in izkoriščevalcem slovenskega rodoljubja, da se do mile volje porazvesele in pozabavajo, predno izginejo s pozorišča. Slovenski narod jih bo izbrisal izmed sebe, kakor zbrise šolarček svojo tablico, na katero je risal močice.

Torej le na zmagoslavje! Danes še in ne več!

Slovenci in balkanska federacija.

(Dalje.)

Naša inteligenca, naši voditelji, ki so brez izjeme skoro vsi odgojeni v nemškem duhu, ki razven Dunaja in Gradca niso videli morda še nobenega kulturnega mesta, ki so se navzeli ravno v teh mestih simpatij in občudovanja do nemške kulture, ki občujejo med sabo tako radi v blaženi nemščini, saj se vendar tako lahko, tako lepo da izražati v blaženi nemščini, ki z vso silo vtepajo svojim otrokom nemški jezik, nemško kulturo, ki so srečni, presrečni, ako morejo malo uslugo, vsaj majhno prijaznost storiti in napraviti, vsaj malo veselja nemškemu sosedu — ti slovenski možje vodijo slovenski narod in ga rešujejo iz nemškega morja!

Razven nekaj častnih izjem, razven nekaterih zares poštrevolnih mož, ki jih je pa žalibog malo, se bije v naših višjih političnih in socialnih krogih samo boj za

dnevih kimovca meseca — se je v trepetajočih željah vrnil iz šole. Med razgovorom s tovariši je bila padla v njegovo dušo tuja misel in je storila, da si je poiskal v Lini mamljivost neoskrunjene ženske mladosti.

Z vse drugačnimi vezmi se je odtistihdob čutil privezanega nanjo. Ko je prišla zima, je hodil k Mrakovim, kadar je vedel, da najde Lino samo doma. In spomladi so zopet ozeleneli vrtovi; novo popje je poglala rožnata lopa...

Saši se je studilo to življenje: dobro se je zavedal njegove nizkosti. Ali je bila tista njegova svoboda v vsem tem prikrivanju ukradenega veselja. Tisočkrat si je ponavljal, da mu je vse dovoljeno, karkoli stori; in tisočkrat si je ugovarjal, da mu je dovoljeno le takrat, kadar zatre v sebi tisto, zaradi česar prikriva...

Vedno češče se je spominjal prizora, o katerem mu je nekoč pravil inženir: pijan berač je stal sredi zatohle beznice. Besen je bil, stekleno so mu bulile oči; z rokami je mahal, pljuval je in kričal s hripavim glasom:

„Psi hočete biti, psi? Fej vas bodi! Ljudje ste!“

In vendar njegov stud ni zmagal nad poželjenjem, kadar se je Lina tipaje približala vrtnim vratom, bledega čela in velikih, širokooprthih oči. Čutil je strast, ki jo je bil on položil vanjo, da je sople skozi rahlorožnate nosnice...

LISTEK.

Oton Lah.

(Dalje.)

Praznosta je bila v njem, čudna in včasih tesneča. Tuintam se je zbal svojih misli in neredko je prišlo, da se je imel za grešnika, kadar je prvič odprl knjigo, ki mu jo je bil inženir omenil kot zanimivo, pa mu jo je posodil šele po vročih prošnjah, češ da je nevarna za mlade ljudi in da jo je treba brati z velikim premislekom...

Tik Bernardijevega vrta je stala umazana in zamearjena hiša čevljarja Mraka. Gospodarja po navadi ni bilo doma; pogostoma so ga prišli rubit, prvič in drugič, pa so ga šele tretjič dobili v zaprašeni delavnici, lenega in čemerne, kimajočega s pijano glavo. Pil je in pil; že davno je bil pripil svoj dom na rob propasti. Da ni bilo starikave sestre, ki mu je gospodinjila, kdaj bi bila že njegova slepa Lina umrla gladu.

Lini je bilo zdaj šestnajst let. Njeni udje so bili cvetoči, lasje nad polotroškim obrazom veseli in mehki in nadahnjeni z rahlordečim odsevom; ustnice so kipele, kakor čaša mladega tulipana, in nihče ne bi bil rekel, da ne gledajo modre oči.

Toda če si ji rekel: „Bog daj dobro jutro, Lina!“ takrat je iskala ponudene roke s plahimi prsti, čudno tipajočimi po zraku in nič izraza ni bilo v njenem pogledu. Le na ustnicah je zaigral usmev trpke zadrege.

Pol sanj, pol življenja, takšna je bila njena duša. In s Sašo sta bila dobra prijatelja že izza otroških let. Takrat je bil Mrak pri državnem pravdniku hišnik; ko mu je pa društvo postavilo lastni dom, se je preselil vanj. A Saša se je navadil, da je prihajal po Lino večer za večerom in jo je vodil s seboj na domači vrt, kjer sta ostajala do noči, dokler se oče ni vrnil domov. Posedala sta v lopi, ki je bila vsa iz rož, in sta sanjala. Saša ji je čital pravljice, in kadar se je zmračilo, sta pričela praviti drug drugemu čudapolne historije, ki sta jih izmišljala sproti. In ko bi se bil mladenič katerikrat vprašal, kaj je poezija, bi bil našel odgovor, da je to, kar je plavalo nad vrtom ob tistih večerih.

Doktor Bernardi ni branil otrokoma te zabave, niti potem ne, ko sta pričela odrasčati. Zakaj Saši dolgo ni prišlo na misel, da je njegova prijateljica Lina le naposled tudi le marioneta v vesoljni komediji spola, kakor se je nekoč izrazil inženir o ženskah. Njena slepost mu je bila nedotakljiva gloriola; spričo nje se ni zavedal, kaj pomeni mladeniču beseda dekle.

Toda nekega dne — bilo je lani, v zadnjih toplih

prvenstvo, tekmuje z najrazličnejšimi osebnimi intrigami za vse drugo prej kot za slovenski narod, ki naj gleda z zaupanjem v svoje voditelje in čaka od njih složnega dela za ljudske koristi.

Človek bi mislil, no, ako je že na Kranjskem tako zavoženo in tako spozabljeno, so pa vsaj obmejni kraji bolj solidarni, bolj složni in bolj delavni. Obmejni kraji? Na ustih optimizem, pri sreči se ti pa ob pogledu na resnično stanje porajajo najbolj črne slutnje. Na Štajerskem? Tu napredujemo, narod se probuja, napredna stranka napreduje, par občin je že v naših rokah, tudi posojilnice se snujejo! Pri tem pa naši politiki in naši govorniki zamolčujejo, da nimamo ob meji ne ljudskih šol, ki bi branile in zajezile nemški naval, ne vrtec, ne strokovnih, meščanskih in kaj še srednjih šol, da naše gospodarstvo v resnici ne kaže nikakega napredka in da je štajerska justica za nas naravnost, kaj bi rekel, da je ta justica za slovensko ljudstvo naravnost prava potujočevalnica in težak kamen na srečo slovenskega naroda.

Marsikdo se sicer obregne ob tem vprašanju, toda, kaj se hoče, povdarja za to pa druge stvari, druge malenkostne neznatnosti, kjer smo Slovenci morda res momentano napredovali, justično in šolsko vprašanje bo treba pa „holt“ rešiti. Toda kako rešiti, kako pomnožiti slovensko dijaštvo. — no, to bodo storili že poklicani krogi, saj je to njihova naloga. In tako tavamo od Poncija do Pilata, od Pilata do Poncija in povsod imamo „za enkrat“ neuspeh. Mesta in trgi pa se kljub našim uspehom in neuspehom ponemčujejo.

Pravijo, da je še veliko slabše kot na Štajerskem za Slovence na Koroškem, tu nimamo Slovenci, kakor piše koroško jadikuječe glasilo sploh ničesar, tu nam Nemci sploh ničesar ne privoščijo, dasi je baje politično društvo v najboljših odnosih s krščanskimi socialci, ki pa nikakor nečejó poznati ne krščanskega ne socialnega programa. Koliko je na vseh teh kupčijah, tega ne vem, pač pa mi je dobro v spominu, da kadarkoli sem se vozil ali pa potoval po Koroškem, da mi je vsak „rodoljub“ samo tožil, tožil in zopet tožil, da na postajah niso umeli slovenski, da so me otroci pozdravljali nemški, da se je po gostilnah kramljalo vsaj med „boljšimi“ nemško.

Tudi sem zvedel in videl, da ni ne slovenskih šol in ako ni šol še bolj gotovo ne učiteljev, ne slovenskih podjetij, bodisi gospodarskih, trgovskih ali kakršnih že koli, da ni ničesar, samo kakšen župnik je baje še jako naroden kje v hribih, od koder pa se ne prikaže dosti v javnost.

Toda popolnoma zgubljeni še nismo tudi na Koroškem ne, imamo železnico, tako izborna in koristna zveza s Kranjsko in imamo slovensko katoliško politično društvo, ki je duša slovenskemu življenju na Koroškem. V koliko nam je ta železnica koristna v narodnem oziru, je težko določiti; z mirno vestjo pa se da trditi, da koroško politično društvo nikakšna duša naroda ni!

Edino Goriška napreduje, ako tudi tu ni preveč olepšil in se to naše napredovanje preveč ne pretirava. Da pa tudi na Goriškem niso narodno ponosni in zavedni vsaj tako ne, kakor bi moral biti narod svoboden in prost, bi lahko potrdila volilna reforma za deželni zbor, kjer so Slovenci samo iz „politike“ malo popustili.

Trst, ki je naše drugo središče, ki je pa za nas in našo bodočnost bolj važen kakor pa trgovsko zaostala Ljubljana, čaka še najintenzivnejšega dela, čaka slovenske podjetnosti, ki ima tu prestati prvo preskušnjo. Kadar bomo lahko rekli, da naši trgovci uspešno konkurirajo z laškimi, nemškimi in tujimi podjetniki, tedaj šele smemo reči: Trst bo in ostane naš.

Z usodo Trsta je odvisna tudi usoda slovenske Istre, ki bi morala biti opora in zaslomba slovenskega pomorskega življa v Trstu. In zopet zadenemo tu na iste težkoče, kakor

nas ovirajo na Štajerskem in Koroškem, šolstvo, šolstvo in zopet šolstvo, zatem gospodarstvo in podjetnost itd.

Kakor vidimo, so naše narodne šance izpostavljene največjim nevarnostim. Nevarnosti teh bi ne bilo ali bi pa vsaj ne bile tako velike, ko bi se nam ne bilo treba boriti proti dvema močnima kulturnima narodoma, ako tu Madjarov niti ne upoštevamo, ki more naše brate z največjo brutalno silo.

Slovenci se moramo boriti z močno, na visoki stopnji stoječo tujo kulturo, tujim izborno organizovanim gospodarstvom in ogromnim kapitalom. Zato je naš boj težak, kajti mogoče ga je biti edino z enakim orožjem, z enakimi sredstvi, to se pravi, Slovenci moramo biti vedno v istem miljeju kulture, gospodarstva in imeti moramo zadostno rezervo narodnega kapitala. Ako bi bili obkoljeni od manj kulturnih narodov, tedaj bi se nam ne bilo treba bati za naš narodni obstanek, tedaj bi brezskrbno in nemoteno lahko živitarili, toda danes nas sili položaj k obrambi, k izobrazbi, k samopomoči.

Ta resen in opasen položaj za nas Slovence bi moral predvsem naše politike in naše voditelje vsaj v narodnih ozirih združevati, vsaj tam, kjer se gre za prospeh celega naroda in ne samo posamezne stranke, vsaj tam bi morali ti narodni možje biti složni in edini. Korist slovenskega naroda, njegova samoobramba in samopomoč zahteva ustanovitve narodnega sveta, ki bi spajal vse slovenske stranke, od najnaprednejše do najnazadnjaške, od najbolj nepristranske do najbolj sebične, vse sloje in razrede našega prebivalstva bi morala obsežati ta velevažna in neobhodna institucija, kajti tu bi bila šele dana prilika in bi bilo tudi omogočeno dati Slovincem vseh pokrajin enoten in skupen program, katerega bi podpisale vse stranke brez razlike načel in osebnosti.

Sicer imamo že sedaj nekatere točke, ki so skupne vsem strankam kakor: potreba narodnega šolstva, enakopravnost slovenskega jezika itd., toda z novo enotno narodno organizacijo bi se ne ojačile samo posamezne zahteve strank, ampak slovenski narod bi prišel jasno pred svet s svojo precizirano avtonomno politično zahtevo, ki bi političnim potom zagotovila obstoj in nedotakljivo posest slovenskega naroda.

Naše stranke zahtevajo tudi sedaj nekako politično samostojnost, neodvisnost našega naroda, toda kako daleč sega ta zahteva, v koliko bi bile naše stranke tu edine, je drugo vprašanje. Kakšen je ta naš vseslovenski program kako si predstavljajo naše stranke zedinjeno Slovenijo, ali smo Slovenci federalisti, avtonomisti, centralisti, decentralisti, ali smo dandanes Slovenci pristaši Ilirskega kraljestva ali smo prijatelji provincij in sedanjih kronovin, kam in kako daleč sega naša politična zahteva, naš politični program? Ta vprašanja, med katerimi so vedno vezali naši politiki prejšnjega stoletja, niti danes niso rešena in celo naši akademični izobraženci si niso v tej točki gotovi in popolnoma na jasnem.

Večina našega naroda je za nekako narodno avtonomijo, vendar jasne in natančne programa, podrobnih točk glede te skoro skupne zahteve ni razvila še nobena stranka in ako bi se imelo danes odločiti, da dobimo narodno avtonomijo, tedaj sploh ne vemo, v koliko bi bile naše stranke edine, v koliko bi bile složne. Osební interesi, strankine obveznosti, solidarnost, popu-tljivost in neodločnost bi igrale veliko in jako važno ulogo. (Sled.)

Politični pregled.

Volitev v kranjskem veleposestvu.

Včeraj se je izvršila volitev v veleposestvu. Izmed 83 volilcev se jih je udeležilo volitev 49 in so bili izvoljeni: baron Oton Apfalter, grof Anton Barbo, baron Karol Born, baron Anton Codelli, Franc

Galle, baron Leopold Lichtenberg, grof Rudolf Margheri, baron Friderik Rechbach, Etbin Scholmayer-Lichtenberg in baron Josip Schwegel. Vest, da nameravajo nemški veleposestniki kandidirati v radovljiški mestni skupini propalega okrajnega glavarja pl. Detela, se je torej izkazala kot neresnična.

Deželnozbornske volitve na Goriškem.

V kmetskih občinah na Krasu sta zmagala liberalna kandidata dr. Gregorin (737 glasov) in drž. poslanec Štrekelj (587). Klerikalna kandidata Abram in Vran sta dobila 447 oz. 304 glasov. V gorskem okraju je zmagal drž. poslanec dr. Gregorčič, med liberalnim kandidatom Juretičem in klerikalnim Kosmačem pa se vrši ožja volitev. V goriški okolici sta bila izvoljena klerikalna kandidata Klančič s 1145 glasovi in Zega s 1146 glasovi, Berbuč pa je dobil le 1111 glasov ter pride v ožjo volitev z liberalcem Obljubkom, ki je dobil 1107 glasov. Klerikalci so zmagali s pomočjo italijanskih glasov v Ločniku. V italijanskih občinah so zmagali klerikalci. V mestni skupini je bil izvoljen liberalac Andrej Gabršček. V Gorici sta zmagala liberalna italijanska kandidata župan Marani in Bombig proti klerikalnemu Simzigu in de Fabrisu.

Proračunski odsek.

Proračunski odsek se bavi s postavko za železniško ministrstvo in sicer s poglavjem državne železnice. Poslanec dr. Korošec je zahteval olajšave za kmetsko prebivalstvo pri nakladanju živine, nadalje, da železniški minister vpliva na južno železnico, da si nabavi posebne hladilne vozove za mleko in ribe. Zahteval je tudi enakopravnost slovenskega jezika na železnici ter dokazal z večimi slučajji, kako se slovenščina prezira.

Finančni minister Korytowski se je odločno uprl predlogu poslanca dr. Ellenboga, ki je predlagal, da se vsavi v proračun 20 milijonov kron za zvišanje železničarskih plač. Poudarjal je, da vlada nikakor ne more ustreči tem zahtevam, temmanj ker se jima baje namen tudi pri nekaterih drugih točkah predlagati zvišanje dotičnih postavk. Iz blagajniških sredstev da se je v zadnjih dveh letih porabilo nad 220 milijonov in se preostanki sproti porabijo. Zato je popolnoma nemogoče zadostiti tem zahtevam, ako se hoče vzdržati ravnotežje v državnem gospodarstvu.

Železniški minister Derschatta je pritrjeval poročevalcu, da se za državne železnice premalo žrtvuje. V kratkem bo predložil finančnemu ministru obširen investicijski program za severno železnico, ali tudi druge proge rabijo temeljitih izboljšanj, med njimi tudi nove alpske železnice, ki že sedaj ne odgovarjajo zahtevam. Treba bo tudi pokritja za prekoračenje proračuna pri turski železnici. Skrbelo se bo za pomnožitev voz, izboljšanje vlakovnega prometa, pospeševanje tujkega prometa, za električno razsvetljavo kolodvorov itd.

Državne železnice delajo z izgubo, treba bo poskrbeti, da se bodo izplačevale, a zato je treba zvišanja dohodkov potom preosnove tarifov. To se bo moralo zgoditi, toda tako, da se bo kolikor mogoče varovalo koristi interesiranih krogov. Za železniško uslužbenstvo je določen znesek 9 milijonov. Dr. Ellenbogen zahteva preveč in njegovim zahtevam ni mogoče ugoditi, vendar pa bo minister gl-dal na to, da se bodo nadaljevale začete socialno-politične akcije. Za izboljšanje čuvajskih stanovanj je določenih en milijon kron. Čuvaji pridejo s 1. junijem 1908 v 3. skupino uslužbencev. Končno zagotavlja, da se bo ugodilo vsem upravičenim željam železničarjev, kolikor bo to dopuščal proračun.

Dalje v prilogi.

Nikdar si ni mogel razložiti, kako je oče Mrak zalezel njuno skrivnost. Pred mesecem dni ga je bil poskal; njegove besede so bile surove in zlobne. Saša si niti v sanjah ne bi bil mislil, da morejo kdaj biti takšne besede očetove o hčeri. Prebledel je takrat; zakaj zdelo se mu je, da ga mora ubiti, zdaj ko ve...

Toda čevljarju pač ni bilo do škandalov.

„Veste,“ je d-jal, „do vas mi ni, niti malo mi ni do vas, gospod Saša. Ampak usmiljenje imam z vašim ubogim očetom: kaj bi rekel, kaj bi storil, ako bi vedel, kaj ste napravili?“

V fantovih očeh se je zasvetilo upanje, in hvaležnost.

„Torej mu ne poveste?“ je vzkliknil in je iztegnil roko proti njemu. Zakaj, da bi tajil, to mu v osuplosti ni prišlo na um. „Ne povejte mu, za božjo voljo, nikarite mu povedati. Nikoli več...“

„Kaj mi pomaga vaš nikoli več?“ se je ogabno namrdil čevljar in je izpljunil po parketu fantove sobe. „Usluga za uslugo; stvar je namreč ta... Obrt gre slabo, časi niso najboljši, še za sol nam primanjkuje denarja. Hudič! Torej, hotel sem vam reči: vi, mladi gospodič, imate dobre prijatelje in bogatega očeta. Stavim, da ste še vi sami premožnejši od mene... Ah, kaj še! Veste, kakor sem rekel: še za sol in za tobak mi primanjkuje. Bodite tako dobri, gospod Saša, preskrbite mi do jutri

dvajset kron. Kaj? Da jih nimate? Bomo videli: ali vi meni dvajset kron, ali pa jaz vam komedijo, o kakršni se vam ne sanja!“

Saša sam ni imel dvajsetih kron; zvečer je prosil inženirja, ki mu je dal denar, ne da bi ga vprašal, čemu ga rabi. Samo pomežiknil je, rekoč:

„No, fant se bo pomalem privadil živeti. Dobro znamenje to, če ima človek enkrat malo večje izdatke. No, nič ne zardevaj... Privošči si veselje, dragi moj.“

Saša ga je začudeno pomeril z očmi. Za trenutek ga je navdala smešna sumnja:

„Morda je tudi on vohunil za menoj? Morda ve, čemu potrebujem...“

Toda čevljar Mrak je prišel do spoznanja, da je poštenje njegove Line vredno več nego dvajset kron. Prihajal je vedno iznova, po čimdalje večje svote, in čimdalje bolj surov in pijan.

Inženir se je izprva smejal; pomalem je pa pričel kimati z glavo. Kadar je odpiral široko črno listnico, in je s karajočim posmehom gledal na Sašo, ki je čakal pred njim, kakor grešnik, ves blede in skesan, s stisnjenimi ustnicami in s starikavo, nemladeniško gubo na čelu. Ze tretji-krat ga je tudi vprašal, za kaj potrebuje; tako se je Saša z lahkoto učil lagati.

„Hm, več kaj, dragi Saša“, je dejal inženir predzadnjikrat, „naglo si začel in prehitro napreduješ. Tako nisem mislil, ko sem te pohvalil, da imaš prav, ker se zabavaš. Poglej mene: odkar sva pričela s temle poslom, skoraj da niti jaz nisem toliko potrošil.“

„Vseeno mi daj, če količkaj moreš“, je prosil Saša malodušno. „Saj ne maram, da bi si mislil: dajem mu zastoj... Ti veš, da imam doto po materi; ko pride v moje roke, takrat ti povrnem vse, vse, kar ti dolgujem.“

„Ah, zato se niti ne menim; stvar je zadeva prijateljstva. Toda poglej: če pojde tako dalje, potrošiš svojo doto, preden jo dobiš. In ker tega svojemu Saši ne privoščim, razvidiš pač sam, da bo moja dolžnost, ustaviti ob pravem času kredit.“

Nato je segel v listnico in je dal denar.

Pred tednom dni je prejel pa Saša novo pismo od čevljarja. Lina ga je prinesla o mraku, plaha in drhteča, dasi sama ni vedela, kaj ima Saša z očetom; smilila se je fantu in zato ji ni povedal, da mu Mrak izsiljuje denar.

Saša je vteknil pismo v žep, ne da bi ga prečital: toda od-lovil jo je prej nego po navadi in še poljubil je ni. V svoji sobi je odprl zmečkani in zamazani ovitek. Mrak je pisal:

Ko je govoril še Ellenbogen za svoj predlog in je poseglo v razpravo še več drugih poslancev, se je poglavje državne železnice sprejelo proti glasovom socialnih demokratov, odklonil dr. Ellenbognov predlog in ravno tako predlog poslanca Malika, da naj se južna železnica podržavi.

Delegacije.

V vojnem odseku avstrijske delegacije je predlagal referent Clam Martiniz, da naj se z ozirom nato, da je ogrska delegacija odklonila predlog avstrijske delegacije v zadevi povišanja častniških plač in zvišanja zneska za hrano moštvo, ne zaključi delegacijsko zasedanje, temveč nadaljuje izmenjavanje nuncijev, ali pa se eventuelno skliče skupna plenarna seja obeh delegacij. V razpravi o tem predlogu je izjavil minister vnanih zadev baron Aerenthal, da vlada že zdavnaj misli na redno delegacijsko zasedanje v poletju in da bo to tudi izvedla. Vojni minister Schönaič je izjavil, da bo z vso energijo deloval na uresničenje Latour-Schrafflovega predloga ter v bodoči proračun vstavil postavko za zvišanje častniških plač, toda tako, da ta postavka ne bo v nobeni zvezi z drugimi vojnimi vprašanji.

Nemških krščanskih socialcev te dve izjavi niste zadovoljili, ker ste preveč nejasni, ter zahtevajo, da vlada popolnoma obvezno izjavi, da bo meseca majnika zopet sklicala delegacije ter tedaj zahtevala kot naknadni kredit postavko za zvišanje častniških plač.

V plenarni seji, pred katero se je vršil zaupen pogovor med delegati in ministroma Beckom in Gessmannom, se je sklenilo odložiti toliko časa zasedanje, dokler vojni odsek ne dokonča svojega dela.

V ogrski delegaciji se je nato konstatirala soglasnost proračunskih zaključkov, nakar se je zasedanje zaključilo in je predsednik naznanil, da tedaj, ko dobi odgovor avstrijske delegacije, skliče zopet sejo.

Ker je medtem tudi bila končana plenarna seja avstrijske delegacije, se je takoj sestel vojni odsek, v katerem je padel prej omenjeni predlog Clam Martinizev ter se sprejel predlog grofa Stürgka, da se poročilo ogrske delegacije ne vzame na znanje, ter se pozivlja vlado, da zahteva za zvišanje častniških plač naknadni kredit.

Razpor med obema delegacijama se torej ni dal poravnati, temveč se je še poostiril.

Italijansko vseučiliško vprašanje.

Predsedstvo društva „Lega nazionale“ je brzojavnim potom protestiralo pri ministrskem predsedniku proti ustanovitvi italijanske pravoslavne fakultete na Dunaju, češ, da imajo vse narodnosti svoja višja izobraževališča v svoji sredini. Društvo zahteva, da se ustanovi italijanska univerza v Trstu. Enako brzojavko je „Lega nazionale“ poslala tudi naučnemu ministru in predsedniku proračunskega odseka, posl. Chiariju.

Ogrski državni zbor.

V ogrskem državnem zboru se nadaljuje razprava o predlogu poslanca Nagyja o reviziji državnozborskega poslovnika. K sejam prihajajo sedaj tudi hrvatski poslanci, in burni prizori, kakor so bili lansko leto pred božičem se zopet ponavljajo. Bivšemu justičnemu ministru Polonyju se je očitilo, da je nahujskal Madžarom Hrvat na vrat, čemur je Polony odločno ugovarjal, češ, da se je s hrvatskim poslancom Supilom in tovariši dogovarjal edino le Košut. Polony da je imel samo nalog dogovoriti se za skupno konferenco z dalmatinskimi in hrvatskimi poslanci. Grof Andrássy in baron Banffy da sta bila edina, ki sta se izrekle proti tej konferenci. Nameravalo se je celo prirediti hrvatskim in dalmatinskim poslancem v Budimpešti slovesen sprejem. Do te konference pozneje ni prišlo. Govornik se sklicuje na Supila, češ, da more to tudi on potrditi.

„Glejte, da mi pripravite do jutri zvečer sto kron; jaz bom sam doma, vas bom čakal ob sedmih. Če pa ne dobim denarja, že veste, kaj se vam bo zgodilo, sam bog vam ne bo pomagal. Z lepim pozdravom Anton Mrak.“

Torej še vedno nobenega konca! Saša se je prijel za glavo in vse se je zamajalo okrog njega.

„Kaj bo, kaj bo. Čevljar ne bo nehal zahtevati, jaz pa kmalu ne bom imel kje dobiti!“

Ta misel se mu je zagrizla v dušo in ga ni več izpustila. Čudno, da prej ni videl te gotovosti; kako je mogel pričakovati, da bo pijani propalec odnehal, ko je šele komaj prišel?

Oton Lah se je zopet še bolj začudil.

„Ne prijatelj, za zdaj bodi dovolj. No, danes si morda prisiljen, zavezal si se morebiti. Bodi še danes, ali zadnjikrat. Moja častna beseda, da zdaj ne dobiš najmanj mesec dni niti vinarja več. Jaz nočem biti kriv tvoje pogube.“

„Samo to pot še, če moreš“, je zamrmral Saša in je povesil glavo.

„Morem. Morem jaz, vedno, dragi moj, ali če smem, če je dobro, da hočem, to je drugo vprašanje. Sto kron torej? Hm, zdaj jih niti nimam pri sebi.“ Oton Lah je prišel iskati; Saša ni videl, da mu trepečejo prsti. Kajti odločilna minuta je bila prišla. „Res jih nimam... Dam“

Posl. Buza pripomni na to, da jemlje na znanje, da tudi Polony ni nahujskal Madžarom Hrvat na vrat; „potem nam je hudič nahujskal Hrvat na vrat.“ Predsednik mu podeli ukor.

Ko je začel posl. Supilo govoriti hrvatski, je nastal v zbornici velikanski hrup, da je moral predsednik prekiniti sejo za 10 minut. Ko se zopet odprla seja in Supilo zopet hrvatski nadaljuje, je zopet nastal enak hrup. Vse je vpilo, da naj govori madžarski. Predsednik pripomni, da ima sicer Supilo pravico govoriti hrvatski, a da ni tolmača v zbornici, da naj torej govori madžarski. Supilo mu nato odgovori, da v zakonu ni govora o nikakem tolmaču ter nadaljuje hrvatski. Hrup se je nato tako povečal, da Supilo ni mogel nadaljevati.

Minister Košut je izjavil, da se ni z nikomur dogovarjal v zadevi reške resolucije. Bil je za izvedbo ogrsko-hrvatske nagodbe v zmislu svobode in pospeševanja hrvatskih interesov, ker so Hrvatje izjavili, da goje napram Madžarom prijateljska čustva, skušal je ugotoviti med Hrvat in Madžari mirne in bratske razmere, pa se je zmotil v Hrvatih. V bodočnosti bo pazil, da ne zaide zopet v tako zmoto. — Ko je še govorilo več poslancev drugih narodnosti proti reviziji poslovnika, se je seja zaključila.

Balkanski železniški načrti.

Dočim se je pred kratkim mnogo govorilo o tem, da Rusija nasprotuje novim železniškim načrtom na Balkanu, se sedaj poroča ravno nasprotno. Ruska vlada je poslala svojim zastopnikom v inozemstvu okoliščine glede balkanskih železnic, v katerih naglašajo, da je glede na izjavo dunajske vlade, avstrijsko-ogrski železniški načrt zasnovan v popolnoma gospodarske namene in zaradi olajšanja železniških zvez na Balkanu. Rusija pričakuje od novih železniških zvez, da bodo mnogo doprinele k napredku onih krajev, po katerih bodo tekle. Zato je tudi Rusija, ki sama nima nikakega namena pridobiti si železniških koncesij na Balkanu, ustregla srbski želji za podporo železniškega načrta od Donave do Adrije. Poleg tega bo pa Rusija tudi drugim železniškim načrtom naklonila svojo diplomatično pomoč. Od drugih velevladi pričakuje ruska vlada, da bodo podpirale njene tozadevne akcije pri turški vladi. Ta okoliščina je dokaz, da se je napetost med avstrijsko in rusko vlado precej polegla.

Belgija.

Belgijski vladi se je posrečilo doseči popolno sporazumljenje s kraljem Leopoldom glede države Kongo. Mnogo je vplivalo nato, da je bil zaradi kraljeve nedostopnosti položaj v Belgiji že zelo kritičen. Kralj je veliko zahteval in le posredovanju angleške vlade se je zahvaliti, da je prišlo do sporazumljenja. Vlada bo predložila parlamentu ureditev posebnega fonda, iz katerega se bodo izvedla gotova javna dela. Kralj je zahteval iz začetka fond v višini 240 milijonov, pa je potem znižal svojo zahtevo na 120 milijonov, a po predlogu vlade bo ta fond znašal le 60 milijonov. Za olupšavo kopališča Ostende je določeno 10 milijonov. Za splošnokoristne uvedbe v državi Kongo se bo dovoljevalo skozi 15 let po tri milijone. Kake druge civilne liste ne bo. Upravne oblasti v državi Kongo bodo pod nadzorstvom belgijskega parlamenta. Upa se, da zaradi kongskega vprašanja ne bo nikakega mednarodnega spora in da bo ureditev tega vprašanja prav blagodejno vplivala na dosedaj tako kritične razmere v Belgiji.

Družba sv. Cirila in Metoda

5. marca 1908.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani opozarja narodne trgovce na velikonočne razglednice. Družba bo dobila koncem tega meseca prav krasne

ti menico, da stopiš v našo banko; zdaj je še odprta. Ali hočeš?”

Kajpada je Saša hotel. In ko je videl, kako radi in kako naglo so mu odšteli denar za tisti papir, ki ga je bil Oton Lah podpisal, se mu je rodila predrzna misel:

„Sam bi bil lahko. Saj poznam njegov podpis. In preden bi moral inženir plačati, bi jaz že davno vrnil. Pa če bi tudi ne mogel — hm, samo da bi se odložilo. Ako bo trajalo še nekaj časa — potem — potem mi itak ne preostaja drugega, kakor...“

In spomnil se je lene, hinavske reke pod vrtom.

Ko je Mrak prejel denar, se je napotil po breznicah. Strašen je bil še tisti večer, ko je pozno priklovratil domov. Vse je pretepel, vse je razbil; Lina je predvčerajšnjim pravila Saši in mu je pokazala modro liso nad očesom.

Predvčeranjim popoldne je šel Saša iz šole. Po naključju, kakor gnan od temne usode, se je napotil skozi začrnelo stransko ulico, kjer je bil ves tlak polit s pomijami in ves zrak poln smrada. Prišel je mimo žganjarne; na pragu je stal debeli zamazani lastnik z rokama o bokih, znotraj pa so sedeli pivec na klopih in so kričali. Eden izmed njih se je prepiral z žganjarjevo ženo.

Bleiwe-Vodnikove razglednice. V zalogi ima tudi mnogo pomladanskih in Gregorčičevih. Naročila naj se naslove na družbeno pisarno.

*

Družba sv. Cirila in Metoda prosi dobitne gospode, ki imajo družbene nabiralnike v oskrbi, da blagovolijo pošiljati prispevke iz nabiralnikov naravnost na družbo, ne pa na časopise. Blagovolijo naj pošiljati redno vsak mesec ali vsaj vsak drugi mesec in vedno pripomniti, iz katerega nabiralnika pošiljajo.

*

Družbi sv. Cirila in Metoda je volil v svoji oporoki rajni g. župnik Jos. Sovič 100 K in sedmi del cele zapuščine. Blag spomin rodoljubnemu duhovniku!

Dnevne vesti.

— „Narodova“ nesramnost presega res že vse meje. Brali smo oklic, s katerim vabi „Slovenec in Slovenke“ na „rodoljubno slavo“, vršeče se danes zvečer v ljubljanskem Narodnem domu, kjer se bo slavila „sijajna zmaga“ koruptne ljubljanske klike nad neodvisnim meščanstvom, da bodo še jutri kazali medli obrazi udeležnikov vse posledice „rodoljubnega navdušenja“. Naj, bilo jim, ali da se drzne „Slovenski Narod“ v svoji brezmejni infamnosti iti tako daleč, da vzporeja s svojo nedemokratično, brezdelno, s skrajno koruptnostjo, najgršim terorizmom in očitno dokazanim narodnim izdajstvom prepojeno kliko gigantični boj Čehov za njihova narodna prava in njihovo zmago v Budjejevicah, da se drzne sijajno zmago hrvatskega in srbskega naroda proti njegovim nasilnikom vzporediti s tem nasilnikom kakor novičer noviču enako lažilberalno ljubljansko frakarijo, to je pač več kot preveč. Tu se pač neha vsako prizanašanje. Proti takemu podlemu izrabljanju jugoslovanske in sploh slovanske ideje pač ni noben boj dovolj oster, in tu izjavljamo, da ga bomo vodili in z nami gotovo vsak pošteno misleči Slovenec do skrajnosti, četudi z najskrajnejšimi sredstvi. Ne bomo odnehal, dokler ne strgamo z obraza te klike lažnjive krinke slovanske zavesti in rodoljublja, ter jo pokažemo vsem in vsakomur v vsej njeni koruptni nagoti. Dovolj časa so farbali slovanski svet s svojimi slovanskimi glavami in svojim vse-slovanskim navdušenjem, dosti časa so mu lagali, a tem nesramnim lažem mora biti konec enkrat za vselej, in to čim prej tem bolje, in storiti ga moramo mi Slovenci, da ne pade sramota na celi naš narod, ako jim strga krinko z obraza kdo drug pred nami. Komur je torej do časti našega naroda, komur je zato, da se ne oblati pošteno lice našega naroda pred zborom naših bratskih narodov, bo šel v boj proti tem sramotiteljem slovenskega imena. In uverjeni smo, da bo število naših sobojevnikov močno, saj se tej kliki, hvala bogu, ni posrečilo zadušiti poštenosti v našem narodu. Zato pa v boj za čast in poštenje!

— V Idriji se je narodno-napredna stranka zvezala s socialno-demokratično, ki je na ta način pripomogla do zmage liberalnemu kandidatu. Nimamo nič proti temu, ker smatramo na političnem polju take zveze za dopustne, zlasti tam, kjer se borimo proti škodljivcem svojega naroda ali napredne ideje, se zvežemo magari s Kitajci, samo da razorožimo škodljivca. Tudi smo vedno poudarjali, da nam je kandidatura učitelja Gangla izmed vseh liberalnih kandidatur najsimpatičnejša. Toda vprašamo pri tem razne sokolske kapacitete, za kaj ne obsojajo tudi te zveze, pri kateri je šla za liberalnega kandidata v boj struja, ki je tudi nasprotna Sokolstvu? Ako so dosledni, morajo obsoditi tudi to zvezo in iz sokolskih društev pometati vse liberalne korifeje, ki so posredno ali neposredno sklepali zvezo. Pa seveda, quod licet Jovi, non licet bovil Pri dr. Ravniharju je bil že smrten greh proti sokolski misli, ker so ga volili tudi klerikalci in nekateri Nemci, da si jih za to ni bil prosil in da si z nikomur ni sklepal kake zveze. Dr. Tavčarju in županu Hribarju je pa dovoljeno, da smeta brez najmanjšega ugovora sklepati razne pakte z Nemci. Pa bodo ljudje še rekli, da stvari ne gledajo s strankarskega ali političnega stališča, ampak strogo — s sokolskega stališča.

— Celjski „Narodni List“ je postal zadnji čas prava filialka „Slov. Naroda“. V dokaz naj citiramo odlomek iz članka, v katerem piše o deželnozborskih volitvah v Ljubljani tako-le: „Ljubljana voli 2 poslance. Narodno-napredna stranka je postavila za kandidata dr. Tavčarja in dr. Trillerja. Marsikdo si je želel boljših kandid. Toda v trenutku, ko so izjavili vlada, Nemci in klerikalci, da bodo podpirali neodvisna kandidata dr. Ravniharja in dr. Gregoriča, je moral pasti vsak pomislek, in zavladati je moralo načelo: Ljubljane ne sme nikdar zastopati poslanec, ki je izvoljen s pomočjo vlade in Nemcev. Ljut, naravnost gansen osebni boj se je bil v Ljubljani. „Nova Doba“ ona ista, ki se je svoj čas zgražala nad volilnim bojem na Štajerskem, je postala v volilnem boju furija, je postala torišče najgrših osebnih napadov na dr. Tavčarja in dr. Trillerja. Eno, kar nas je posebno zanimalo, moramo povdariti: v „Novi Dobi“ se je vedno pisalo v tem tonu:

dr. Ravnihar je kot Sokol najčistejši narodnjak, kar pa on dela kot politik, to njega kot Sokola nič ne briga. Šlo se je namreč za to, ali je imel dr. Ravnihar pakt z Nemci ali ne, ki so podpirali njegovo kandidato. On je zanimal, in vendar na drugi strani računal na nemške glasove. **Mi — odkrito izjavljamo: — ne verjamemo, da je imel pakt z Nemci.** Vendar vkljub temu moramo odločno izjaviti sledeče: dr. Ravnihar ni Sokol samo v sokolski tolovačnici, ampak on je starosta slovenske sokolske zveze in kot tak je dolžan tudi kot politik tako nastopati, da ne omadežuje sokolske časti. Naše prepričanje je, da je bila njegova dolžnost kot Sokola in politika v eni osebi, takoj odložiti kandidato, kakor hitro so Nemci izjavili glasovati za njega in kakor hitro je torej mogel le trenutek upati, da bi v slovenski Ljubljani bil izvoljen s pomočjo nemških glasov. — Tako torej! Gospodje pri „Narodnem Listu“ so menda res šele od včeraj, ali pa jim popolnoma manjka razumevanje ljubljanskih razmer. Naj nam le en sam slučaj dokaže „Narodni List“, da smo liberalna kandidata napadli „osebno“, ne pa kot politika, naj nam dokaže, da so „Narodove“ nesramne laži in obrekovanja — resnica (saj sam priznava, da verjame dr. Ravniharju), potem bi mu priznali pravico graje načina, kako se je vodil volilni boj z naše strani; dokler bo pa imel „Narodni List“ pripravljeno grajo samo za nas, ki smo, kakor brez ovinkov priznamo, odločno, toda resnično zavračali one lažnjive napade z nasprotne strani, dočim nima niti besedice graje za oni ostudni boj v „Slovenskem Narodu“ proti dr. Ravniharju, za oni brezprimerni terorizem liberalne klike, in ravno tako niti ene besedice graje za ono frivolno izrabljanje Sokolstva v političnem boju, toliko časa naj s svojimi ljubeznivostmi le ostane doma. Če je „Narodnemu Listu“ ležeče na pošten, nepristranski kritiki, smo mu vedno na razpolago, če mu pa je tako kakor ljubljanski liberalni kliki edini nezmotljivi evangelij „Slovenski Narod“, potem seveda vemo, koliko je bila ura, in smo tudi z njim gotovi.

— **Za predpust v postu.** Da nudi strmečemu občinstvu nekaj posebno komičnega in smešnega v zabavo, prelevil se je „Narodni List“ v svoji zadnji številki kar kratkoma v „Slov. Narod“, samo morda s to razliko, da če je to sploh mogoče, skuša logiko in zdravo pamet še temeljiteje postaviti na glavo kakor oni. Da se bodo tudi naši bralci malo smejali, smo jim podali zgoraj par najbolj dovtipnih odstavkov. Tako torej. Če bi moral vsak kandidat, katerega so sklenili Nemci podpirati, odstopiti, bi imeli Nemci kaj lahko in močno stališče: če bi jim bil ta ali oni neljub, bi kar javno sklenili podpirati ga, in po njem bi bilo! Kajti velepolitiki okrog „Narodnega Lista“ in „Slov. Naroda“ bi soglasno sklenili, da je njegova kandidatura narodno izdajstvo, seveda mora potem propasti, smejali bi se pa v pest Nemci in ponos našega naroda: vladajoča „slovenska“ liberalna klika; prav kakor se je to tudi sedaj zgodilo. In še nekaj prijetnega bi nastalo, če bi predpustna logika „Narodnega Lista“ obveljala: volilni boj pri nas bi sploh prenehal, kajti Nemci se bodo vedno za enega kandidata odločili, ta mora odstopiti in drugi zmaga brez boja. Seveda je pozabil superpametni „Narodni List“ pristaviti, da to pravilo velja samo za onega kandidata, ki bi se drznil kandidirati proti prevzvišeni gospodi iz vladajoče klike; če namreč Nemci kakkega Tavčarja podpirajo, potem je seveda narodno veleizdajstvo v nasprotnem taboru kakor pa Nemci. Kako je neki to, da se gospodje okoli „Narodnega Lista“ tako navdušeno postavljajo na stran našim največjim političnim koristolovcem? Pa se vendar ne čutijo z njimi sorodne v tem stremljenju? — V svoji naivnosti nam je pa dopisnik „Narodnega Lista“, katerega imamo vsekako iskati med ljubljanskimi ožjimi pristaši naše liberalne klike, vendarle izdal dragoceno priznanje, da po njegovem prepričanju ni bilo nikakega pakta dr. Ravniharja z Nemci. S tem je priznal obenem, da je bila tudi vsa infamna gonja „Slovenskega Naroda“ proti dr. Ravniharjevi kandidaturi neopravičena, ker je temeljila edino na laži o nemški zvezi. S to izjavo je obsodil, morda nehoti, a ravno zaradi tega tem bolj uničujoče, celi način volilnega boja, s katerim si je naša klika priborila še zadnjo zmago. Hvaležni smo torej „Narodnemu Listu“, da je konstatiral veliko laž, ki je bila zadnje sredstvo dr. Tavčarja, da si ohrani svoj mandat.

— **C. kr. državnemu pravdnstvu!** Kaj je s preiskavo proti povzročiteljem ukora uradnikom Mestne hranilnice zaradi simpatiziranja z neodvisnimi kandidaturama?

— **„Rdeči Prapor“** v svoji sredni številki komentira volitve na Kranjskem in priznati moramo, da se po večini strinjamo z njegovimi izvajanj, katera so res trezna in dejanskim razmeram odgovarjajoča. N. pr.: „Z dežele so liberalci popolnoma iztisnjeni. Volitve so tudi v kuriji mest in trgov pokazale, da liberalna stranka nevdržno propada. To pokazujejo predvsem številke. „Sijajna“ ni bila liberalna zmaga nikjer, tudi v Ljubljani ne. Liberalcem v Ljubljani so pomagali razni momenti, ki nimajo nič opraviti z njihovo močjo. Prvi je ta, da imajo liberalci v rokah magistrat, kreditno banko, mestno hranilnico, banko

„Slavijo“ i. t. d. Pri vseh teh zavodih vlada brezprimeren terorizem. Na rotovžu n. pr. se smatra kar za uradno dolžnost, voliti liberalno, agitirati za liberalce in služiti v vsakem oziru brezpogojno liberalni stranki. Simpatizirati s kako drugo stranko, je greh, ki se ga celo kaznuje... Gospodarska stranka sama je v Ljubljani zelo slaba. (?) Seveda je bilo pričakovati, da pojdejo za njo v boj tudi pristaši drugih strank, ki vedo, da sami ne morejo zmagati, a nimajo druge politične želje, kakor podreti liberalce. „Slovenski Narod“ je izbral situacijo in je dan na dan slikal boj izmed naprednih Slovencev na eni in klerikalno-nemške zveze na drugi strani. Nam je seveda zaprto tisto zakulisje, pa ne moremo vedeti, ali so Novodobarji res imeli kako zvezo, ali ne. To pa se mora vendar reči, da ni „Narod“ podal nobenih dokazov za njo. In „Narodove“ trditve o nasprotnih zvezah so vedno sumljive. Glede takih sredstev v volilnem boju ni bilo liberalno glasilo nikdar izbirčno. Kdor je bil liberalcem nevaren, je vedno moral imeti kako odločno zvezo. In kdor je izkusil sam take brezobrazne „Narodove“ laži, postane vsaj previden. Zato niso vse povelje o zvezah dr. Ravniharja s Šusteršičem in z Egerjem naredile na nas prav nič vtiska. Toda naredile so vtisk med neštetiimi lahkovernimi volilci, ki še vedno mislijo, da si ne znajo „Narodovi“ uredniki ničesar izsesati iz prsta. — Kot pomoč liberalcem navaja „R. P.“ še pomanjkanje discipline med neodvisnimi volilci, ki so volili jako „razbito“ ter pravi končno: „Ne more se molčati, če se bahajo liberalci s svojo skromno zmago, kakor da bi bili izvršili Herkulovo delo. Liberalna stranka umira vzlic tej zmagi!“

— **Akademija.** Danes na večer ob 8. uri predava v Mestnem domu dr. G. Juro Šurmin, vseučiliški profesor iz Zagreba o temi: „Slovenci i Hrvati u prvoj polovini XIX. vijeka“. Vstopnina 20 vin. za osebo, dijaki in delavci prosti. Kakor znano, je dr. Šurmin ob ravno kar minulih sabo skih volitvah na Hrvatskem zmagal proti dr. Izo Kršnjaviu. Kot delegat se je v Budimpešti odlikoval s svojimi stvarnimi in temeljitimi govori.

— **Domače ognjišče.** List za starše in vzgojevalce slovenske mladine. Št. 2. Leto II. Vsebinska: Pavel Flere: Poglavlje o šesti božji zapovedi. Domači zdravnik. Dr. Demeter vitez Bleiweis-Trstenjski: O boju proti jetiki osobito z ozirom na našo mladino in na razmere v šolah. Slike iz vzgoje: I. D.: Slepa ljubezen. Listek. Če bi znali otroci čarati. Dopisi. Drobline.

— **Olajšanje gimnazijske mature.** Naučno ministvo je že izdelalo načrt za preosnovo gimnazijske mature. Ta preosnova stopi v veljavo že letos. Pri ustnem izpitu se bo število predmetov zmanjšalo, ker odpade izpit v fiziki in zgodovini. Za druge predmete bo več oproščenj, kakor jih je bilo dosedaj. Od pismenih nalog odpadete latinsko-nemška in matematična.

— **Izkaz posredovalnice slovenskega trgovskega društva „Merkur“ v Ljubljani.** V službo se sprejme: 3 poslovodji za na deželo, 2 knjigovodje in korespondenta, 2 potnika, 1 kontornist, 6 pomočnikov mešane stroke, 4 pomočniki špecerijske stroke, 2 pomočnika železninar. stroke, 1 pomočnik modne in galanterijske stroke, 1 kontornistinja, 3 prodajalke, 6 učencev. — **Službe iščejo:** 3 kontornisti, 2 knjigovodja, 18 pomočnikov mešane stroke, 6 pomočnikov špecerijske stroke, 2 pomočnika nufakturne stroke, 2 pomočnika železninarske stroke, 4 pomočniki modne in galanterijske stroke, 14 kontornistinj, 6 blagajničark, 4 prodajalke.

— **Slovenska zmaga na Koroškem.** Občina Gozdanje je bila dosedaj popolnoma v nemških rokah. Pri sedaj se vršecih občinskih volitvah pa so Slovenci zmagali v tretjem razredu ter si v drugem priborili eno odborniško in vsa namestniška mesta. To je zopet lep uspeh vztrajnega narodnega dela. Živeli zavedni slovenski volilci!

— **Srečna Koroška!** Ob binokostih se vrši v Celovcu glavno zborovanje nemškega „šulferajna“, kar je že napolnilo srca koroških vsenemških neodrešencev z velikanskim veseljem, a to veselje je porastlo do neskončnosti, ko je še „šulferajna“ sklenila, da se tudi njeno glavno zborovanje vrši letos na Koroškem in sicer v Beljaku. To je po zagotavljanju raznih nemških listov „stramm“ nemški Koroški deželni v prav posebno čast.

— **Stavka učiteljsčnikov v Kopru.** Slovenski in hrvaški učiteljsčniki v Kopru so pričeli s stavko, ker jim raznateljstvo na njihove zahteve ni dalo dovoljnega odgovora. Zahtevali pa so: 1. da se predmeti, ki so se doslej poučevali v nemškem jeziku, odslej poučujejo v slovenskem, 2. da se odpravijo pridige, ki niso v maternem jeziku dijaštva, 3. da se namesti učitelj risanja, ki bi razlagal v umljivem jeziku, in 4. da se dovoli gojencem, da smejo zahajati k poučnim prireditvam in poštenim zabavam bodisi v Trst ali kam drugam in da se dovoli vsaj višjim tečajem zahajati določene ure v poštene lokale. Ker so italijanski dijaki dosegli, da se poučujejo vsi predmeti v italijanščini, je res čudno, da se je odbila slovenskim dijakom enaka zahteva. Glede drugih zahtev je bilo enako, odreklo se jim je vse, nakar je dijaštvo dne 8. t. m. začelo stavkati. Dne 4. t. m. je bila dijaška deputacija poklicana k ravnatelju in deželnemu nadzorniku in reklo se

jim je, da se zavod zapre, ako dijaštvo ne pride v šolo. — Gotovo smatramo zgornje zahteve dijaštva za popolnoma upravičene, vendar pa ne vemo, ali je to prava pot v dosego namena, katero je nastopilo dijaštvo. Stavka je v takem položaju zelo nevarno orožje, katero se gotovo obrne proti dijaštvu samemu, a ne doseže se ž njo nič, kvečjemu, da se stvar še poslabša, kakor je pokazal slučaj v Mariboru. Vsekako pa je stvar slovenskih in hrvaških poslancev, da se vendar enkrat že začnejo temeljito baviti z vprašanjem naših učiteljskih sploh ter zahtevajo za slovensko dečo slovensko vzgojenih učiteljev!

* **Skrivnosten umor.** V soboto so našli v Parizu trgovca z vanilijo Hannija v njegovi prodajalnici zadavljenega. Umor je bil policiji začetkoma zelo zagoneten, ker je bil čudak Hanni zelo bogat in mu ni bilo prav nič pokradenega. Sedaj so dognali sledeče: Hanni je preje hodil po svetu. Na nekem otoku se je seznanil z nekim vojvodom iz Pariza. Vojvoda je zbežal iz Pariza radi družinskega škandala v inozemstvo. Prosil je Hannija, naj mu preskrbi natančna poročila o njegovih potomcih. Hanni je vsled tega stopil v zvezo z detektivom Gersonom. Ta je obljubil, da mu prinese v soboto važne listine glede potomcev onega vojvode. V petek pa je prišel h Gersonu nek neznanec in zahteval od njega dotične listine. Zažugal mu je, da hoče na vsak način zabraniti, da bi jih dobil Hanni. V soboto je bil Hanni zadavljen. Policija meni, da je to storil kak ud vojvodove družine.

* **Dva milijona podedoval.** Orožniku Pnichonu, nastavljenemu v neki vasi pri Etampu na Francoskem, so te dni sporočili tužno vest, da mu je umrla tašča. Sreča v nesreči pa je bila ta, da mu je pokojnica zapustila vse svoje premoženje, ki znaša dva milijona kron. Srečni dedič je takoj zaprosil za umirovljenje.

* **Hribolazci zgoreli.** Trije mladi hribolazci, ki so šli iz Schröchena, na Tirolskem, v Lech, so izginili. Poslali so za njimi ekspedicijo, da jih poišče. Ekspedicija je našla planinsko kočjo upepeljeno. Hribolazci so bržkone zgoreli v koči.

* **Sodnik v prisilni delavnici.** V Toledu se je policijski sodnik James Austin obsodil za nekaj časa v prisilno delavnico, se dal ukleniti in s patrolnim vozom odpeljati v ječo. To je storil vsled tega, ker je le na ta način sodniku mogoče spoznati položaj kaznjencev. V prisilni delavnici bode ostal par tednov, za katero dobo si je vzel dopust. V prisilni delavnici, kjer ga ne poznajo, bode moral zaeno s kaznjenci delati in opravljati vsa dela, kakor njegovi začasni tovariši. Ko bode spoznal življenje kaznjencev, bode naravno prišel zopet nazaj na svoje mesto in upati je, da bode potem znal drugače soditi, nego so dijo njegovi tovariši, kateri so sodniki, ne da bi bili kdaj v ječi ali prisilni delavnici.

Gospodarstvo.

Gospodarji, svarimo vas! Vsako leto se na spomlad v raznih, tudi v slovenskih listih priporoča takozvani „Willkomm“-oves. — Od strani moža, ki dobro pozna gospodarske razmere dotičnega „priporočitelja“, nam piše: „Na posestvu G. ni nikakega oskrbnštva; niti opravnika ni, ampak samo pristavnik, ki oskrbuje hleve. Kdor ne pozna razmer, si misli, da „graščina“ G. sama seje „willkomm“-oves in ga prodaja po skrbni odberi. Vse gospodarstvo na G. obstoji iz 5 krav, 2 volov, 1 para eraričnih konjev. Oves, ki se pridelava, se takoj na veliko proda. Seje se samo oves, trava in seno se pa takoj vse proda — odkod se pa naj jemlje potem gnoj za dobro gnojenje njiv? Takozvani willkomm-oves ni nič drugega, kakor nakupljeni navadni oves, ki se očisti in potem prodaja kot „lastni pridelek“ in sicer po jako visokih cenah.“ — To pismo poznavalca razmer vsem gospodarjem v uvaževanje! „Nar. List.“

Poslano*)

V volilni dobi se je za mojim hrbtom — menda v svrhu nasprotne agitacije — po gotovih osebah razširjala vest, da sem podpisani imel z g. primarijem dr. Gregorčičem nekaki dogovor glede primarijata na dermatološki oddelek deželne bolnice.

Izjavljam, da je ta vest popolnoma neresnična in imenujem onega, ki jo je izustil, in onega, ki bi jo sedaj po dani izjavi ustmeno, pismeno ali pa po časopisih, če tudi samo v obliki namigovanj, nadalje razširjal, navadnega lažnjivca.

Dosedaj so razširjali to laž pred vsem nekateri mojih kolegov, izmed katerih so mi to trije mlajši izrecno priznali. Mimogrede omenjeno, sem živel z vsemi tremi do sedaj vedno v prijateljskem razmerju.

Pristavljam pa, da se bom od danes naprej morda pričel baviti natančneje s predmetom gori omenjene zlagane vesti, ker me neodkrit in nepošten boj proti moji osebi sili v to, da opustim vse obzire.

Ljubljana, dne 7. marca 1908.

Dr. Josip Stojc,
zdravnik.

*) Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno le v toliko, kolikor določa zakon.

Glasovi odvetniških in notarskih uradnikov.

Stališče odvetniških in notarskih uradnikov k zakonski predlogi o službenem razmerju trgovskih uslužbencev in zasebnih uradnikov.

(Dalje.)

III.

Avstrijsko odvetniško in notarsko uradništvo si je po svojih korporacijah močno prizadevalo in si še prizadeva, da samo izpopolni pri zakonski predlogi o službenem razmerju trgovskih uslužbencev in zasebnih uradnikov to, kar je vlada prezrla in pozabila, namreč da se poleg že navedenih od vlade v zakonsko predlogo sprejetih stanov sprejmejo tudi drugi stanovi in med njimi tudi naš stan v predlogo. Od merodajnih oseb se je dobilo že zagotovilo, da se popravi to vladno preziranje in radi tega pričakujemo in upamo, da sprejme že pododsek narodnogospodarskega odseka poslanske zbornice tudi naš stan v zakonsko predlogo. Ako bi se proti pričakovanju to ne zgodilo, pa izpopolni to gotovo narodnogospodarski odsek, tako da se bo v poslanski zbornici glasovalo edino le še za in proti predlogi. V tem oziru je tudi slovensko odvetniško in notarsko uradništvo storiло, kar mu je bilo mogoče, in bo še storiло; vsa stanovska društva in skupine v slovenskih pokrajinah so namreč sporazumno z drugimi stanovskimi društvi v Avstriji poslala na državni zbor peticije, v katerih se prosi, naj se sprejme tudi odvetniško in notarsko uradništvo v navedeno zakonsko predlogo.

Peticija pa se ni glasila samo, naj se odvetniško in notarsko uradništvo sprejme v to zakonsko predlogo, marveč naj se zakonska predloga tudi izpopolni in spremeni v smislu dodatnih in spreminjivih predlogov, kateri so se predložili od naše strani in sporazumno z drugimi interresiranimi stanovi narodnogospodarskemu odseku poslanske zbornice.

K temu koraku smo bili opravičeni in to sledi že iz naših sedanjih izvajanj. Že iz početka smo omenili, da vladna zakonska predloga kot taka nikakor ne odgovarja današnjim razmeram in da je treba še mnogo izprememb in dodatkov, ako hoče biti končno sankcioniran zakon tak, da bo odgovarjal vsaj deloma socialnemu toku in težnjam, v katerih živimo dandanes.

Da pa nam kdo ne ugovarja, zakaj se potegujemo za sprejem v zakon, kateri ne odgovarja povsem današnjim razmeram in kateri bi v najhujšem slučaju bil lahko sprejet samo s to izpremembo, da bi veljal za več stanov, kakor je bil prvotno namenjen, moramo izjaviti na prvem mestu, da nam je pri brezpravnosti našega stanu največ na tem, da smo končno vendar enkrat vsaj deloma po zakonu ščiteni, in da bi se potegovali radi tega za sprejem našega stanu v ta zakon tudi v slučaju, ako bi bila zakonska predloga še slabša, kajti mi ne damo prav nič na vladne obljube — zakaj, smo že omenili — in naj vlada še toliko obljublja, da bo izdelala in predložila za one stauove, ki se še ne nahajajo v tem zakonskem načrtu, posebne predloge, katere bi bile, ako bi se tudi uresničile v doglednem času, posebno za naš stan gotovo kar najslabše z ozirom na veliki vpliv, katerega so imeli doslej naši šefi ravno v tej zadevi na zakonodajstvo. V tem naziranju nas podpirajo posebno slabe skušnje, katere bazirajo na tem vplivu.

Da pa uvidijo naši tovariši, v koliko bi nas ščitil po vladi predloženi zakonski načrt, navajamo prav na kratko njegovo vsebino. Kakor že rečeno, nudi ta načrt nekaj, ne pa vsega. Na katere stanove se je omejila vlada pri tej zakonski predlogi, smo že omenili; dodati nam je torej samo v glavnih potezah, kako jih hoče ščititi s to predlogo.

§ 7. zakonskega načrta navaja, da sme zahtevati uslužbenec šesttedensko plačo, ako zbolí ali se ponesreči, izvzemši tedaj, ako se je to zgodilo namenoma ali vsled velike malomarnosti. Službodajalec pa sme odtegniti za časa bolezni od plače oni del bolniščine, kateri odgovarja po njem vplačanem prispevku v bolniško blagajno. Bolezen ni vzrok za odpoved. Ako uslužbenec izpolnjuje vojaške dolžnosti do najdalje osmih tednov, dobi za štiri tedne plačo, ako je bil že nepretrgoma šest mesecev v službi.

§ 12. pravi, da ima uslužbenec pravico do desetdnevnega dopusta, ako je bil že šest mesecev nepretrgoma v službi; bolezni, nesreče, zadostitev vojaškim obveznostim se ne všttevajo v dopust; za časa dopusta se obdrži polna plača.

§ 13. zahteva od službodajalcev zdravju primerne

prostore in pri uporabi nedoletnih in ženskega osebja posebne oziroma na starost, spol in nramnost.

§ 14. govori o največ enomesečni poskušnji, v katerem času se službeno razmerje vedno lahko brez odpovedi razveljavi.

§ 15. pravi, da je odpovedna doba šesttedenska za vsako kalendarsko četrtletje; vendar pa se dogovorno lahko skrči odpovedna doba za najmanj na en mesec, mora pa biti pri obeh kontrahentih enaka in se mora službeno razmerje končati z zadnjim dnem meseca.

§ 17. določa, da sme uslužbenec zahtevati za časa odpovedne dobe ob delavnikih za iskanje službe prostega časa do največ enega dne vsakih štirinajst dni.

§ 19. in 20. govorita o razlogih, iz katerih smeta službodajalec in uslužbenec razveljaviti predčasno službeno razmerje.

§ 28. odpravlja konkurenčno klavzulo za uslužbenca, ki nima nad 3000 K letne plače.

§ 30. govori o izdajanju spričeval.

Vse nadaljne določbe zakonske predloge pa izhajajo iz doslej navedenih in se spuščajo le v nadaljne podrobnosti, katerih pa radi obsežnosti ne navajamo natančneje.

To je kratka vsebina vladne zakonske predloge, in že iz tega razvidi vsakdo, da ima ta načrt svoje dobre strani in da moramo že vsled teh zahtevati kot doslej brezpraven stan, da se nas sprejme vanj.

Ako pa zakonsko predlogo samo natančneje pregledamo, uvidimo, da vlada pri svojih podrobnostih ni le zašla v pomanjkljivosti, ampak, da je sprejela celo nam škodljive določbe, vsled česar smatramo za potrebno, da se zakonske določbe primerno izpopolne in današnji dobi primerno izpremembe.

Kakor že uvodoma navedeno, se nikakor ne strinjamo s tem, da se utesni ta zakon na stanove, katere navaja vlada v predlogi, in zato zahtevamo, da se poleg našega stanu sprejmejo v ta zakonski načrt tudi ostali duševni delavci po geslu, katerega je začrtala vlada sama pri zavarovalnem zakonu.

Nikakor se ne moremo zadovoljiti s tem, da po paragrafu 7. izključuje „velika malomarnost“ pravico do šesttedenske plače v slučaju bolezni ali nesreče. Pojem velike malomarnosti je namreč popolnoma subjektivnega značaja in vsled sugestije, kateri je človeštvo podvrženo, velja čestokrat muha za slona. Zato je tudi „velika malomarnost“ popolnoma odveč v zakonu, ker že izraz „namenoma“ pravi dovolj.

Kaj tesnosrčna je vlada tudi pri paragrafu 7. zakonske predloge, ker dovoljuje službodajalcu, da sme odtegniti od plače na njegove prispevke v bolniško blagajno odpadajoči del bolniščine. S to dotočbo si je vlada dala jako čudno izpričevalo, glede katerega ne vemo, ali naj ga pripisujemo ali njeni nevednosti ali njeni krutosti ali obema skupaj. Vsled prisilnega zavarovanja plačujejo res formalno službodajalci dve tretjini in uslužbenci eno tretjino prispevkov v bolniško blagajno, faktično pa plačuje vse tri tretjine uslužbenec, ker tvori ta prispevek pri našem poklicu bodisi vsled izrecnega dogovora bodisi vsled običaja del plače, kar je pa tudi pri drugih duševnih delavcih splošno v navadi. Upravičena je torej naša zahteva, da dobi uslužbenec celo bolniščino, kajti uslužbenec je že z boleznijo ali nesrečo in z njima združenimi višjimi stroški dovolj tepen, in ni imela vlada nikakega povoda po njenem lastnem priznanju gospodarsko zmožne službodajalce obogatiti na stroške uslužbencev.

Po vladni predlogi ima uslužbenec pravico do štiritedenske plače, ako je bil že šest mesecev v službi in mora do najdalje osem tednov izpolnjevati vojaške dolžnosti. Vlada nas je torej videla tukaj samo kot vojake, prezrla in pozabila je družinske dolžnosti, in dolžnosti, katere nam drugače nalaga v socialnem življenju državljanstvo. Kaj pa tedaj, ako se pripeti nesreča v rodbini? Kako takrat, kadar izvršujejo svojo volilno pravico za zadrage, bolniško blagajno, zavarovalnico itd. in takrat, kadar izvršujemo mandate v teh institucijah? In kako pri volitvah v državni, deželni zbor in občinski zastop? Ali naj takrat službodajalec vračuna zamujeni čas službojemalcu in ga odtegne od plače? To so pomanjkljivosti vladne predloge in te je treba na vsak način izpopolniti v tem oziru, da imamo pravico do plače tudi za čas izvrševanja gori navedenih dolžnosti.

Kako velikega pomena je ravno pri duševnih delavcih vsakoletni dopust, to uvidi vsakdo, najbolje pa oni, ki je že sam hodil na dopust, kajti dopust je čas, v katerem si nabere uslužbenec novih moči, da potem tem lažje in čvrsteje dela. Popolnoma naravno je, da pešajo pri človeku leto za letom moči, in da je vsled tega treba krepila, ako se hoče vzdržati na površju. Ni nam na tem, da bi razmotrivali na tem mestu, ali so dobivali

odvetniški in notarski uradniki doslej dopust, pribijemo samo dejstva, da se najdejo šefi, ki dajejo dopust vsem uradnikom, pa tudi taki, ki dovolijo dopust samo posameznim svojim uradnikom, konstatiramo pa tudi, da se dobe med našimi vrstami uradniki, ki so že po deset do dvajset let v eni in isti službi, ki pa niso šli še niti za en dan na dopust. Kako izmoggan in izčrpan je sčasoma tak uradnik, vedo šefi sami, vemo i mi, dotičnik pa zastoj ugi blje, zakaj tako hitro gineva in hira. Zato pa tudi dopust nikakor ni v škodo šefom, marveč preje v korist, kajti oni čas, v katerem je bil uslužbenec na dopustu, ta sam zjednači s tem, da spočit hitreje in uspešneje dela, in zato večina šefov tudi ni sovražna dopustu.

Vlada je vpoštevala pomen dopusta, ni ga pa vopštevala v polni meri.

Iz naših izvajanj sledi, da potrebuje uslužbenec, čim bolj stara, tem več dopusta za svoje okrepilo, in zato se naši spreminjevalni in dodatni predlogi glase, naj se po zakonu določi za uslužbenca, ki so že šest mesecev in ne več kot dve leti v eni in isti službi, najmanj desetdnevni dopust, seveda pri polni plači, za uslužbenca, ki so nad dve leti in do pet let v eni in isti službi, najmanj štirinajstdnevni, in za uslužbenca, ki so uslužbeni že nad pet let pri istem službodajalcu, najmanj tritedenski dopust. Dopust pa se mora dovoliti v poletnem času od maja do septembra, pri čemur je vpoštevati obratne razmere (Betriebsverhältnisse), mora pa biti nepretrgan, kajti drugače se lahko zgodi, da bi se šefi postavili na stališče, da dajejo dopust samo po zimi, kar gotovo ne odgovarja namenu dopusta, ali pa bi razkosali dopust na dele po dva do tri dni, kakor bi to najbolj odgovarjalo njim in morebitnemu slučajnemu malemu poslu v pisarnah. Pač pa je prepuščeno uslužbencu, da sprejme dopust v drugem času.

Društveni sestanek v Ljubljani Pretečeno soboto se je vršil „Pri bel-m konjičku“ sestanek tovarišev iz Ljubljane in je bil dokaj dobro obiskan. N-kateri tovariši so svojo odsotnost opravičili. Tov. B. Kamenšek je poudarjal v svojem govoru posebno pomen društvenih sestankov za stanovsko organizacijo in njihovo korist za pomeznika; namen sestankov je namreč, seznaniti tovariše med seboj in se medsebojno spoznavati ter gojiti kolegijalnost; seznanjati tovariše s pravičnimi stanovskimi vprašanji, dajati tozadevna pojasnila in na kratko poročati v društvenem delovanju. Sestanki pa naj bi se spajali tudi s poučnostrokovnimi pr-davanji, kateri naj bi izpopolnili naobra-bo. Tako se bo polagoma vzbujalo o društvenih zanimanj za društvo. društveno delovanje, ob enem pa tudi zanimanje za organizacijsko delo. V nadaljnjem svojem govoru je tov. Kamenšek na kratko začrtal dosedanje delovanje društvenega vodstva, na kar se je tov. Tavčar podrobno pečal z vladno predlogo glede službenega razmerja trgovskih uslužbencev in zasebnih uradnikov in pri tem opozarjamo tovariše na izvajanja v „Novi Dobi“. Od več strani so se stavila na to razna vprašanja, na katere je odgovarjal tov. predsednik, na kar se je zaključil oficijelni del sestanka.

Notarski kandidatje. Pred par leti je nastopila pri notarijatu era, da ni bilo več tr-ba čakati notarskim kandidatom po deset do dvanajst let, da so postali samostojni. Po štiri- do šestletni praksi je postal notarski kandidat tedaj sam svoj gospod. Javnost je storila tedaj svojo dolžnost in opozorila slovenske pravnike na to udobnost. Posledica tega je bila, da so pravniki kar trumoma se zatekli k notarijatu; nekateri so se vpisali celo kot neplačani kandidatje v notarsko listo, samo da je štela doba, drugi pa so se zadovoljili z majhno plačo, kajti gospodje notarji, kateri so prej sami okušali vse sladkosti in bridkosti dvanajstletnega kandidovanja, so izrabili ta naval in uiso opozorili svojih naslednikov na nevarne materialne in socialne posledice, katere je moral roditi ta naval. — Javnost pa se tudi ni opozorila, da so vsled tega neznosno poslabšane razmere in tako se dogaja danes, da so po nekaterih notarskih pisarnah po trije ali še celo štiri notarski kandidatje, kojih zadnji po statusu bodo morali sedaj čakati zopet po petnajst in mogoče tudi več let, ako hočejo postati samostojni, pri tem se pa zadovoljiti s plačo, katere nikakor ne odgovarja njihovim predstutidijam in delu, ki ga opravljajo. Naravna posledica zahtev, katere stavi socialno stališče do njih, je neizogiben bankerot, katerega se morejo rešiti edino s kako srečno ženitvijo. Po nekaterih pisarnah pa nalagajo že celo cenjeni gospodje šefi notarskim kandidatom dela, katere opravljajo drugod uradniki-zacetniki. Edino le vsled tega je mogoče, da nekateri kandidatje, ki imajo že po večmesečno prakso za seboj, izstopajo iz notarske službe in se zatekajo tja, kjer imajo boljše šance. Konstatirani pa moramo, da se tega sistema — pisarna polna notarskih kandidatov, uradnikov pa skoraj nič — poslužujejo najbolj oni šefi ki imajo največje dohodke in ki pri tem pozabljajo kletve, katere so jim uhajale tedaj, ko so sami čakali odrešenja. Seveda se to ne sklada s socialnimi zahtevami, strinja se pa to s polnjenjem žepov. Zato moramo z ogorčenjem čitati po časopisih anonce, v katerih se vabi notarske kandidate kot začetnike v notarske pisarne. četudi vedo ravno šefi sami najbolje, da pred petnajstim leti ne pridejo do samostojnosti. Ali je mar to osveta za to, da so se sami morali svoje dni pr-kladati celo večnost po notarskih pisarnah. Mi-limo torej, da storimo splošno dolžnost, katero nam nareka človeški čut, ako opozarjamo javnost, posebno pa naše pravnike na te slabe razmere, mislimo pa tudi, da ne zahtevamo preveč, ako vabimo pravnike, naj se informirajo pred odločitvijo za stan pri raznih društvi o vladajočih razmerah, posebno ker dajeta i Društvo notarskih kand. v Ljubljani i naše društvo radevolje vsaka pojasnila.

Le „Zvezdna“ kavina primes

iz Prve jugoslovanske tovarne za
kavine surogate v Ljubljani je

pravi slovenski izdelek.

Svojo bogato zalogo

VOZOV

novih in že rabljenih priporoča
izdelovatelj vozov

FRAN VISJAN

v Ljubljani, Rimska cesta št. 11.

FRAN JUVAN

posestnik valjčnega mlina v Srednjih
Gamelnjih nad Ljubljano

priporoča svoje

izvrstne mlinske izdelke.

Ustanovljeno 1842.

Telefon šte. 154.

BRATA EBERL

Tovarna oljnatih barv, lakov in firneža.
Slikarija napisov. Dekoracijska, stavbinska
in pohištvena pleskarija. Električni obrat.

Prodajalna:

Miklošičeva cesta 6
nasproti hotela „Union“.

Delavnica:

Igrške ulice 6
Ljubljana.

Trgovci in obrtniki!

Naročite si

enostavno knjigovodstvo

(trgovske knjižnice 2. in 3. zvezek) pri

FRAN ZELENIK-u v Ljubljani.

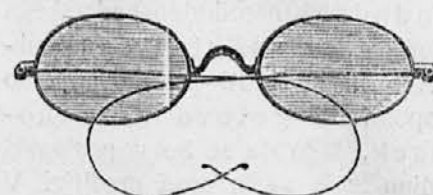
Cena 60 vin.

Spominjajte se Družbe sv. Cirila in
Metoda!

Fr. P. Zajec

Ljubljana, Stari trg 26

priporoča svoj dobro urejeni optični zavod,
kakor razna očala, ščipalce, daljnogleda, toplomerje,
zrakomerje itd. — Očala in ščipalci se napravijo na-
natančno po zdravniškem receptu.

Velika zaloga raznih
žepnih in sten-
skih ur

zlatnine in srebrnine.

Ceniki za optično blago in
separatni ceniki ur in zlat-
nine se razpošiljajo franco.

Prva
domača dolenski žganjarna
Ivan Rakoše i. dr.

Straža-Toplice

priporoča

Slivovko navadno K 1'— lit.	Tropinovec navad. K 1'— lit
III. „ 1'10 „	III. „ 1'10 „
II. „ 1'30 „	II. „ 1'20 „
I. „ 1'50 „	I. „ 1'40 „
Drožnik III. „ 1'30 „	Brinjevec III. „ 1'40 „
II. „ 1'50 „	II. „ 1'80 „
I. „ 1'80 „	I. „ 2'— „

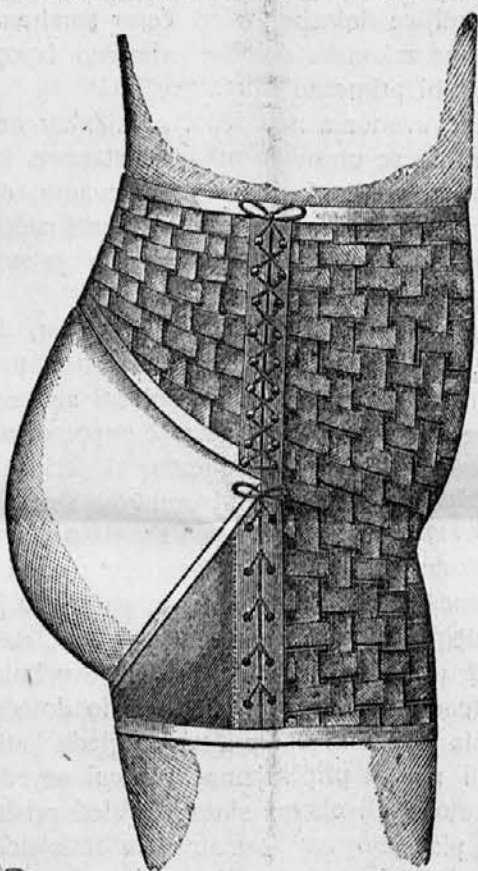
Vinsko žganje (konjak) od 3 do 8 K = 1/10 litra.

Spezialiteta „Slovenec“ narodna grenočica
od K 1'10 do K 1'20 liter.

Destilacija vsakovrstnih najfinjših likerjev
od K 1'— do K 1'60 liter.

Uvoz in izvoz čajnega ruma od K 1'— do K 2'— liter
i. t. d., i. t. d.

Odpošilja se v steklenicah, zabojih in sodih, ter se prazna
nepokvarjena posoda sprejme nazaj v račun in sicer
steklenice 10 vin. komad in sodi 5 vin. liter franco
Straža-Toplice. Na zahtevo se pošljejo vzorci brezplačno!

Izdelovatelja kirurg. instrumentov

Br. Hlavka, Ljubljana

atelje za ortopedične aparate in bandaže

Priporočata svojo veliko zalogo obvezil za
zdravstvo in bolniško postrežbo, bižejev, irigatorjev
aparatur za inhalacije s paro in mrzlo, sterilizi-
rane obveze in pamuka, kakor tudi nogavice za
krčne žile, kilne pasove, vsakovrstne brizgalke,
stvari in aparate za samoklistiranje, najboljše kva-
liteta gumijevih posteljnih podložk. Vse bangade
se izdelujejo pod strogim nadzorstvom po odred-
bah p. n. gg. zdravnikov. — Zunanja naročila se
točno in diskretno dopošiljajo.

Galvanični poniklovalni zavod z motornim
obratom. Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Podružnica v Celovcu

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Spljetu

Delniška glavica:

2.000.000 kron.

Rentni davek plačuje
banka sama.

priporoča promese na komunalne srečke po K 15¹/₂, zrebanje 2. marca, glavni dobiček K 300.000.
promese na Tiske srečke à K 7. zrebanje 1. aprila, glavni dobiček K 180.000. Obe promesi skupaj le K 21.
obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun od dne vloge do dne vzdiga

po 4¹/₂ %

Sprejema zglasila za subskripcijo deležev Hotel. družbe z o. z. Triglav po 500, 1000, 5000 in 10.000 K

Reservni fond:

200.000 kron.

Rentni davek plačuje
banka sama.

AVGUST BELLE

Unec pri Rakeku,

prva in edina domača opekarna s sušilnim stiskanjem (Trockenpressung).

Prične izdelovati pomladi 1908 zidarsko, zarezno in vso drugovrstno opeko v vsaki množini.

Obrtna kreditna zadruga

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

priporoča zlasti obrtnikom pristop k tej zadrugi. Zadrugi namen je zlasti obrtnikom preskrbeti kolikor mogoče cen
kredit. Vložne vloge obrestuje po 4¹/₂ %

Uradne ure so vsak torek in petek od 11.—12. ure v Zadrugi zvezi, Miklošičeva ulica.

Svoji k svojim!

Kupujte samo pri narodnih tvrdkah! Trgovci, ne naro-
čajte blaga pri protislovanskih tvrdkah!